

MANIFEST

JURISTER INOM ARBETS- OCH SOCIALRÄTT I EUROPA

UPPMANAR EUROPEISKA UNIONEN

ATT RESPEKTERA OCH FRÄMJA DE GRUNDLÄGGANDE SOCIALA RÄTTIGHETERNA

I SYNNERHET VID GENOMFÖRANDE AV KRISRELATERADE ÅTGÄRDER

1. Den ekonomiska och finansiella krisen och dess negativa inverkan på samhället måste ses i ett bredare sammanhang. Redan 1944 antog den internationella arbetsorganisationen (ILO) i Philadelphiadeklarationen följande principer på basis av de lärdomar som dragits av två världskrig:
 - arbete inte är en handelsvara;
 - yttrande- och föreningsfrihet är absolut nödvändigt för ett hållbart framåtskridande;
 - fattigdom var den än förekommer utgör ett hot mot välståndet i hela världen.
2. På europeisk nivå har, sedan Andra världskriget, principerna i denna förklaring utgjort en väsentlig grund för europeisk lagstiftning om arbetsvillkor och sociala frågor samtidigt som dessa principer har varit den implicita – och ofta explicita – utgångspunkten för byggandet av EU:s sårbara europeiska sociala modell.
3. I sitt tal till Europaparlamentet den 14 september 2011, sa generalsekreteraren för den internationella arbetsorganisationen (ILO) Juan Somavia att: *‘Att respektera grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen är inte förhandlingsbart: inte ens i kristider när frågor som rör en rättvis behandling förs fram. Detta är speciellt viktigt i länder som har varit tvungna att vidta besparingsåtgärder. Vi kan inte använda krisen som en ursäkt för att bortse från internationellt överenskomna arbetsnormer.’*
4. G20-ländernas arbetsmarknadsministrar antog den 26–27 september 2011 i Paris, följande rekommendation¹: ‘att främja en effektiv tillämpning av sociala och arbetsrättsliga frågor och säkerställa respekten för grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen’ som senare godkändes i Deklarationen från G20-ländernas statsöverhuvud vid toppmötet i Cannes den 3–4 november 2011² (G20 2011b).
5. G20-ländernas arbetsmarknadsministrar deklarerade vid mötet i Guadalajara, México, den 17-18 maj 2012: *‘vi anser att ekonomisk tillväxt skall baseras på kvalitativ sysselsättning, dvs. arbeten i den formella sektorn, med social säkerhet, värdig inkomst och fullt skydd av arbetstagares rättigheter’*. Ministrarna

¹ http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/multilateral-system/g20/WCMS_164260/lang--fr/index.htm (end. på eng.)

² <http://www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/for-the-press/news-releases/cannes-summit-final-declaration.1557.html> (end. på eng.)

upprepade 'vikten av politisk samstämmighet mellan makroekonomisk och sysselsättningspolitik på nationella och internationella nivåer.'³

6. Trots detta kan det fastställas att sedan slutet av 2008, dvs. inledningen på den ekonomiska krisen,
 - har europeiska och nationella offentliga myndigheter vidtagit en rad åtgärder för att främja företagets flexibilitet, också genom ändringar i den nationella arbetsrätten
 - i vissa länder har arbetsmarknadsreformer inletts, före den ekonomiska krisen, under förvärdningen att "modernisera" arbetslagstiftningen,
 - vissa regeringsskiften har medfört drastiska förändringar i arbetsrätten utan föregående samråds- och förhandlingsprocesser med arbetsmarknadsparterna, och i synnerhet inte med fackliga organisationer.
 - i vissa fall har den s.k. trojkan, som består av den internationella valutafonden (IMF) och de två EU-institutionerna, dvs. Europeiska kommissionen och Europeiska Centralbanken (ECB), krävt av eller t.o.m. ålagt medlemsstater att genomföra strukturreformer.Dessa åtgärder bidrar endast till att fördjupa den ekonomiska och finansiella krisen, i stället för att lösa den. Och den hotar nu inte enbart den sociala modellen i Europa, utan också hela det europeiska ekonomiska och politiska integrationsprojektet.
7. Vi jurister inom arbets- och socialrätt i Europa som har undertecknat detta utttrycker vår allvarliga oro för de åtgärder som har vidtagits och deras konsekvenser för den rättsliga, ekonomiska, och politiska utvecklingen inom EU:
 - den aktuella finansiella och ekonomiska krisen utövar ett olidligt tryck på löntagare och deras rättigheter i många länder;
 - inte nog med att kollektiva förhandlingssystem undermineras på olika håll, utan det pågår en systematisk attack på själva rätten till kollektiva förhandlingar. Grundläggande principer för kollektiva förhandlingar hotas. I vissa fall förekommer förbud att sluta avtal på branschnivå eller lagstadgade möjligheter att på företags- eller t.o.m. på individnivå göra avsteg från central överenskomna minimistandarder;
 - vissa medlemsstater tvingas av Trojkan att genomföra dramatiska avregleringar av arbetsmarknaden och av det sociala skyddsnetet, vilket leder till att fackliga organisationer försvagas. Osäkra anställningsvillkor breder ut sig och medför mer osäkerhet samtidigt som arbetslösheten ökar, vilka leder till ökad fattigdom och social oro;
 - dramatiska nedskärningar som drabbar arbetstagarna leder till att folk vänder sig bort från EU-projektet och till en ökning av främlingsfientligheten som i ökande grad drabbar minoriteter. På sikt äventyras freden i Europa.
8. Vi, jurister inom arbets- och socialrätt, som har undertecknat detta yttrande uppmanar därför Europeiska unionen och dess institutioner att respektera och främja:

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131076.pdf (end. på eng.)

- de värden inskrivna i Lissabonfördraget och som omfattar 'respekt för mänsklig värdighet, frihet, demokrati, jämställdhet, ett rättssamhälle och respekt för mänskliga rättigheter' (Artikel 2 TEU),
 - EU-institutioners skyldighet att 'arbeta för en hållbar utveckling i Europa som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas, samt på en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö' (Artikel 3 paragraf 3 TEU),
 - de grundläggande rättigheter som garanteras i den rättsligt bindande EU-stadgan om grundläggande rättigheter (Artikel 51 paragraf 1 CFREU), i synnerhet rätten till kollektiva förhandlingar och aktion som skall tolkas i linje med respektive ILO-konventioner vilka ratificerats av alla EU:s medlemsstater (Artikel 53 CFREU), samt skydd i händelse av uppsägningar utan saklig grund och en social trygghet och hjälp från samhället.
9. Vi som undertecknat detta upprop uppmanar stats- och regeringschefer, i synnerhet i deras egenskap av medlemmar av en EU-institution, nämligen det 'Europeiska rådet', att garantera, på ett klart och entydigt sätt, det rättsligt bindande ramverket och i synnerhet främjandet av löntagarnas och deras representanters grundläggande sociala rättigheter.
10. Det bör särskilt beaktas att löntagarnas och deras representanters grundläggande rättigheter inte är underordnade den interna marknadens regler om fri konkurrens. Inte heller skall dessa rättigheter inskränkas av nedskärningsåtgärder, oavsett om de baseras på beslut som rör skatter eller på finansiell hjälp till medlemsstater. Tvärtom så bör dessa grundläggande sociala rättigheter, erkännas helt och hållet som nödvändiga förutsättningar för en hållbar ekonomisk och social utveckling och för framsteg för den europeiska unionen och dess medlemsstater. En välfungerande arbetsrätt och höga sociala standarder har en mycket viktig roll att spela när det gäller att återvinna jämvikten i skadade ekonomier, att stödja inkomster och uppmuntra investeringar.
11. För närvarande måste det fastslås att Europeiska kommissionen, tillsammans med Trojkan, inte hyser någon större respekt varken för vissa grundläggande komponenter av den europeiska sociala modellen eller för principerna i Philadelphiadeklarationen. Därför riskerar den europeiska sociala modellen att undergå en smygande fortskridande nedmontering som på sikt kan leda till dess fullständiga försvinnande. Hur kan då det europeiska projektet som en helhet bli framgångsrikt om den europeiska sociala modellen försvinner?
12. Vi som undertecknat detta upprop motsätter oss starkt en dylik inriktning och de åtgärder som det har lett fram till dagens situation. Vi uppmanar EU och dess institutioner att återställa efterlevnaden av Unionens rättsliga skyldigheter och politiska mål och att ta ansvar för ett hållbart socialt Europa.

Januari 2013